इदमेवदृष्टांतेनप्रतिपादयति धामांशेति धामतेजःतन्मयाःअंशायस्यसतेजोमयोऽर्थाच्चंद्रःतस्यभागःकलाप्रतिपद्गतातस्यसंवेदनेज्ञापनेयथाचयथैवहिप्रसिद्धंमहीरुहस्यशाखाउपादीयते तथाहितथैववेदाःपरमात्मनःसंवेदनेऽर्थेपरमपुरुषार्थरूपेसत्येसर्वथाप्यबाध्येवेदाःउपादीयंतइतिआमनंति तंत्वौपनिषदंपुरुषंपृच्छामीत्यौपनिषदत्वविशेषणात् वाचामगोचरत्वश्रुतेश्चसोयंदेवदत्तइत्यादिवाक्यवत्तत्त्वमस्यादिवाक्यमपिलक्षणयास्वार्थंप्रमापयत्येवेत्यर्थः ॥५५॥ एवंगुरूपसदनपूर्वकंवाक्यार्थप्रतिपत्त्युपायमुक्त्वागुरुलक्षणान्याह अभीति ब्राह्मणंब्रह्मविदंलक्षणतोभिजानामि लक्षणमेवाह व्याख्यातारंउपक्रमोपसंहारैकरूप्यादिषड्विधतात्पर्यलिंगानुसारेणवाक्यार्थवर्णनकुशलं विचक्षणंश्रुतार्थस्ययुक्तिभिरनुचिंतनेसमर्थं निदिध्यासनपरिपाकेनापरोक्षसाक्षात्कारबलात्यश्छिन्नविचिकित्सोनिःसंशयःसन्परस्यापिसर्वसंशयान्व्याचष्टेविवृणोति अत्रस्वरूपव्याक्रियैवपराक्रियेतिन्यायेनसंशयान्दूरीकरोतीत्यर्थः॥५६॥परीष्यतेस्मिन्निति पर्येषणंअन्वेषणस्थानंप्राचीनंप्राग्दिशिस्थंनापिदक्षिणादिदिक्स्थंनापिअदिशंदिग्विहीनंअंतर्हृदेयइत्यर्थः ॥ ५७ ॥ एतदेवाह तस्येति प्रत्यर्थिषुआत्मत्वेनप्रथमानेष्वनात्मसुपंचसुकोशेषु पर्येषणमन्वेषणंगच्छेत्कुर्यादित्यर्थः कथंचनेत्यव्यक्तमालंबनंक्लेशसाध्यमितिसूचयति अव्यक्ताहिगति

धामांशभागस्यतथाहिवेदायथाचशाखाहिमहीरुहस्य॥ संवेदनेचैवयथामनंतितस्मिन्हिसत्येपरमात्मनोर्थे॥ ५५॥ अभिजानामिब्राह्मणंव्याख्यातारंविचक्षणं॥ यश्छिन्नविचिकित्सःसव्याचष्टेसर्वसंशयान्॥ ५६॥ नास्यपर्येषणंगच्छेत्प्राचीनंनोतदक्षिणं॥ नार्वाचीनंकुतस्तिर्यङ्नादिशंतुकथंचन॥ ५७॥ तस्यपर्येषणंगच्छेत्प्रत्यर्थिषुकथंचन॥ अविचिन्वन्निमंवेदेतपःपश्यतितंप्रभुं॥ ५८॥ तूष्णींभूतउपासीतनचेष्टेन्मनसापिच॥ उपावर्तस्वतद्ब्रह्मअंतरात्मनिविश्रुतं॥ ५९॥ मौनान्नसमुनिर्भवतिनारण्यवसनान्मुनिः॥ स्वलक्षणंतुयोवेदसमुनिःश्रेष्ठउच्यते॥ ६०॥ सर्वार्थानांव्याकरणाद्वैयाकरणउच्यते॥ तन्मूलतोव्याकरणंव्याकरोतीतितत्तथा॥ ६१॥ प्रत्यक्षदर्शीलोकानांसर्वदर्शीभवेन्नरः॥ सत्येवैब्राह्मणस्तिष्ठंस्तद्विद्वान्सर्वविद्भवेत्॥ ६२॥

दुःखंदेहवद्भिरवाप्यतइतिस्मृतेः वेदेइमंआत्मानंअविचिन्वन्वेदांतन्यायानप्यचिंतयन्नित्यर्थः तपःतपस्वीआलोचनवान्ध्यायीतंप्रभुंपश्यति तंपश्यतिनिष्कलंध्यायमानइतिश्रुतेः ॥ ५८ ॥ तूष्णींभूतइत्यनेनवागादिबाह्येंद्रियव्यापारोपरमउक्तः मनसापिनचेष्टेत् नचेष्टेतेत्यनेनमानसव्यापारोपरमउक्तः अंतरात्मनिहार्दाकाशे विश्रुतंवेदेप्रख्यातंतद्वाचामगोचरंब्रह्मउपावर्तस्वउपागच्छ ॥ ५९ ॥ मौनात्ध्यानमात्रान्नमुनिर्भवतिनापिअरण्यवासात्संन्यासमात्रात् किंतर्हियःस्वलक्षणंस्वस्यप्रत्यगात्मनोलक्षणंजगज्जन्मादिहेतुत्वंसच्चिदानंदात्मकत्वंचयोवेदजानातिसश्रेष्ठः संन्यासिभ्योयोगिभ्यश्चज्ञानीश्रेष्ठइत्यर्थः ॥६०॥ सर्वार्थानांव्याकरणात्प्रकटीकरणात्सर्वज्ञत्वादयंज्ञानीवैयाकरणइत्युच्यते तच्चव्याकरणंकेचिद्योगजधर्मप्रत्यासत्त्यावदंतितन्निराचष्टे मूलतइति आत्मज्ञानाद्धिसर्वविज्ञानंश्रूयतेनप्रधानज्ञानात्अन्यतोवा मूलतइतिल्यब्लोपेपंचमी मूलंकारणंब्रह्मप्राप्येत्यर्थः तत्रव्याकर्तापरमात्मैवतन्नामरूपाभ्यामेवव्याक्रियत नामरूपेव्याकरवाणीतिश्रुतिभ्यामित्याह व्याकरोतीति श्रौतव्युत्पत्तिप्रदर्शनमेतत्॥ ६१ ॥ सार्वज्ञ्यमपिब्रह्मविदामनौपचारिकमित्याह प्रत्यक्षेति सत्येतिष्ठन्नतुदृश्यंतरेदेहाद्याकारे ब्राह्मणःब्रह्मवित् तद्विद्वान्ब्रह्मविद्वानितिब्राह्मणपदव्युत्पत्तिप्रदर्शनं ॥ ६२ ॥

Digitized by Google